

Hamar 15. oktober 1948..

Herr dr. Henrik Sommerschild,

O s l o .

Deres brev av 11. ds., er av statsarkivet i Hamar overlatt undertegnede til privat undersøkelse, og jeg skal da tillate meg å meddele følgende:

Det finnes ikke i skifteregistraturene for Toten anmerket noe skifte etter Hans Jacobsen Smith som ble begravet i 1732, og heller ikke etter hans tidligere avdøde hustru.

I skiftet 11. desember 1742 på Sunde i Vågå etter Jacob Jacobsen Smith er ikke Hans Jacobsen Smith nevnt ved navn. Hans Jacobsen Smiths datter Anne Marie var gift med Batzar Christian Hagemann. Dette sees av et odelsskjøte på gården Svare i Vågå dat. 9. tgl. 27. februar 1742 (panteboka fol. 222b). Forøvrig henvises til "Militærslægten Hagemann" side 30. Forfatteren av denne boka har ikke kunnet finne hvem hun var datter av, men har i en fotnote kommet med noen gjetninger. Det kan imidlertid ikke, etter det nevnte kjøte, være tvil om at Anne Marie er datter av Hans J. Smith som døde på Toten. Ser en på rekken av hennes barn, sees at både hennes far og mor er blitt oppkallt.

Regning for hittil utført arbeid følger vedlagt.

Ærbødigst

6/8 18

Mr. arkivar Lief Mørthum.

Glamat.

I Riksarkivet, post n. 13, 3 flen skien kan jo berømmet
 mig til folk som præsenterer skuespil, kunst, selsk.
 som folket mig eller berømmer mig til litteratur om-
 høvedet min titler arbejdet ved medgænger
 tidene.

En stater jo stadig paa det folket et "frue", "fruentimmer",
 "kvinde", "jovner", "tante", "piken", "kone", "kierist", tydeligvis brukt
 i sin specielle tid, social, aldersmæssig eller efter som nok
 som gift, ugift, folket, (folket).

Men alle berømmelser er det for mig. Min vil jo paa
 den der som ofte for mig den gang kan tydeligvis mig.
 De kan jo storsprengt i den ting og jo nok som
 Den taknemmelig den der nok mig mig mig mig.
 nogen "doldrasken" betonen det jo ikke som.

Vil de selvstændigt - med betydelig betydelig - ændres
 den den Henrik Marten Sørensen som den højt
 i Rikets Rikets Rikets 1799 i den der alle Amot
 de paa den den den 1805.

Den 18/8 1805

Hamar 15. oktober 1948.

Herr dr. Henrik Sommerschild,

O s l o .

Som svar på Deres brev av 6. f.m., skal jeg få meddele følgende:

Hva angår de omspurte benevninger, så er det såvidt meg bekjent ikke publisert noe om nærmere forklaring av disse. De får derfor i første omgang nøye Dem med de tolkinger jeg er kommet til, delvis gjennom erfaringer gjennom 33 års arbeid i arkivene, og dels etter hva jeg har fått opplyst fra gamle arkivmenn som A.W.Rasch og E. A. Thomle.

Så til saken:

Frue var i middelalderen brukt om adelige. Senere ble benevnelsen også nyttet om ektefellene til embetsmenn og fornemme borgere.

Fruentimmer. Denne benevnelses opprinnelige betydning var egentlig Kvinneværelse, deretter finner en det brukt om den i et kvinneværelse værende forsamling av kvinner, og endelig om en samling av kvinner i alminnelighet. I nyere tid finner en det også brukt om en enkelt kvinnesperson og da i litt nedsettende betydning.

Kvinne (kvinde, quinde, ell. qvinde) er brukt om gifte av kvinnekjønn f. eks. klokkerens kvinde, Ole Larsens qvinde, en bondekvinde o.s.v.

Jomfru. (Engentlig ung frue). Bruktes i tidlig tid om ugifte kvinner av adel eller høy stand. Senere også brukt om ugifte kvinner av alminnelig borgerstand.

Hustru. Gift kvinne. I middelalderen bare nyttet om adelige.

Pike. Ugift kvinne av lavere stender. Tjenestepike har imidlertid vært brukt også om gifte kvinner som har hatt slikt arbeid.

Kone. Vesentlig brukt om gift kvinne av middelstanden og nedover.

Kjæreste. Bruktes om en kvinne som var offentlig ~~fø~~lovet, samt også om ektefeller særlig blant embetsfolk. Ikke brukt i bondestand og lavere stender før i forholdsvis ny tid.

Jeg kan meddele at jeg har gjennomgått kirkebøkene for Rendalen for årene 1799-1805, men finner ikke Henrich Hartvig Sommerschild begravet der i disse år.

Erbødigst

Hamar 27. oktober 1947.

Herr dr. Henrik Sommerschild,
Oslo.

Under henvisning til vår samtale i høst, skal jeg få meddele følgende om navneskikken i gammel tid:

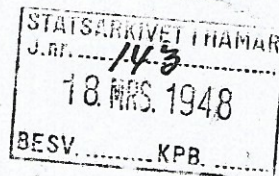
Det vanlige var at når et ektepar fikk sitt første barn så ble dette hvis det var en sønn, oppkallt etter farfaren, men var det en datter oppkalles hun etter farmoren. Var første barn en sønn og annen en datter ble som regel denne datteren oppkallt etter mormoren, men var nr. to også en sønn fikk han navn etter morfaren. Var nr. 1 en datter som var oppkalt etter farmoren og nr. 2 en sønn fikk han som regel farfarens navn. Enkelte undtagelser kunne det være; hvis f. eks. morens far var død kunne det hende at han ble oppkallt. Ble det flere barn i rekken kom etter besteforeldrene turen til oldeforeldrene. Ellers hendte det at en gang i mellom et barn ble oppkallt etter en høytstående person som foreldrene kjente eller satte meget høyt.

Hvis f. eks. en mann ble enkemann og giftet seg igjen ble hans første datter av annet ekteskap alltid oppkallt etter hans første ektefelle. Det samme var tilfelle med en kvinne som giftet seg igjen, idet første sønn av annet ekteskap ble oppkalt etter hennes første avdøde mann.

Innen embetsfamilier f. eks. offisersfamilier kan det ha vært tilfelle at f. eks. mannens far var kaptein og hustruens far var oberst. Da ville nok ekteparrets eldste sønn få navn etter obersten eller morfaren.

Håper De kan ha noen nytte av disse opplysninger, som De selvsagt kan bruke som De vil.

Med beste hilsen

Til Statsarkivet på hamar.

Inspektør på Grønland og den siste lagnand på

Oplandene Johan Fredrik Schwabe skal være født
13/2 1749 på gården Szang Saxlund i Stange og skal
være død 18/9 1821 på gården Rør på Ringsaker.

Dette formodes å være riktig ?.

Om hans hustru vites kun at hun het Birgitha ? og
i 1801 var boende på gården Berg på Toten.

Kan Statsarkivet opplyse hendes navn, fødested -
fødselsdato og år samt hendes tilsvarende døds-
data. ?

Var lagnandens datter Anna Sophie Schwabe født
datum ? 1791 ~~på Rør-gård~~ og sønnen Christian f. datum ?
- begge gift med en Sommerschild - født på 1786

" Oplandene" -Rør-gård.?

Vil Statsarkivet undersøke litt om dette for mig
var jeg meget takknemlig.

Oslo den 15 /3 1948

Arbødigst

Henni Sommerschild

P. H. Ostermann:
Wardmand på Grønland
1721-1814.

Christian Schwabe født 29.
januar 1787 i Kjöbenhavn
og døde 20. august 1841 i Poppe-
dal, sønn av lagmannen
på Opplandene, kammeraad
Johann Frederik Schwabe og
Birgitte Henriksdatter Larsen

1791 d. 24. mai døpt i
Pingsaler Herr Cammer Raad
og Rådmand Schwabes med
Frues B. Anne Sophie

7 kke. for Tøken er i slutten av 1772
notert: „At Vellyrdige Hr. Hammond
Johan Friderich Schwabe Inspecteur
over Colonierne ind i Groenland, blev den
29de October afvigte Aar 1781, her ind i
Bragernes Bye af enig inderteg-
nede Ogleviid til Jarnfrue. Birgitte
Henrichsen, bevidner, Bragerne
25. Januarij 1782. H. Hammond
SognePrest til Bragerne og Skovsøe.“

1777 d. 13. oktober døpt i Tøken.
Berthe Henrichsdatter Verdens
iagte Datter Frederica Popelia.
August Barne Fader Skindert
Johan Friderich Schwabe.

F. 4, 1801. Røhr i Ringsaker,

Johan Fredrich Schwabe 52 år
separeret af 1. ogterkeale, Kam-
meraad John Långmand og
er Gaardbruger. Barn:

Friedricha Poplva Schwabe 2 1/2 årst.

Hans Henri — — 17 "

Anna Poplva — — 10 "

Margrethe Maria — — 9 "

Rebecca — — 7 "

Emilia — — 1 "

Friedricha Dorteia Heyerdahl 1 "

Husbondens datterdatter.